

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6ies, candu concedu ajut6riela; — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe une anu s6u 40 doidioceri, or 3 galbini mon. sunat6ria. Se prenumera la postea c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbu mari s6u miei inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Faradepunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 59.

Brasiovu, 9 Augustu 28 Iul., 1865.

Anulu XXVIII.

MONARCHIA AUSTRIACA. TRANSILVANIA.

Anunțu.

Dorit6rii de a luá parte la adunarea generale a Asociat6inei-transilvane romane tienende in 15/27 Augustu a. c. la Abrudu, sunt pofiti prin ac6st'a a se adresá pana in 8/20 Augustu catra subscribulu comitetu de priimire din Abrudu, spre a se poté face mai de tempuriu dispușetiuile necesarie pentru priimirea si incurtirarea óșpetiloru. Abrudu in 14 Iuliu 1865.

Comitetulu.

Diplom'a imperat6sca

din 8 Iuliu 1865 pentru Eparchi'a romana greco-orientala a Aradului cu nóele parti ale ei din Banatu.

Noi Franciscu Iosifu I. etc.

Miscati prin parint6sc'a dragoste catra gint'a roman6sca, credint6sca Bisericeii greco-orientale, Ne-amu induratu a implini prin benign'a N6stra resolutiune din 24 Decembre 1864 umilitele rogari ale aceleiasi, cá se se desfaca legatur'a, prin carea pana acum a fostu impreunatu cu Metropoli'a din Carlovitiu, si incatu aceasi e supusa stapanirei N6stre in regatulu Nostru Ungari'a si in Marele Principatu Transilvani'a se i se dea Metropolitu propriu, — otarimu din necesitatea provenita de aci, cu privire la nóu'a stare a lucrurilor, pentru ingrijirea cuviint6sca a aceluor parochii, care in regatulu Ungari'a au fostu pana acum supuse jurisdicțiunei spirituale a Episcopiloru din Aradu, Timisi6r'a si Versietiu, prin aceasi susu memorat'a benigna resolutiune a N6stre, din plenitudinea puterii N6stre si autoritatea suprema, cá parochiele acelea romane se se conc6rda ingrijirei a doi Archierei, dintre cari unulu, dupa obiceiulu de pana acum si va avé scaunulu seu in Aradu, éra celelaltu in Caransebesiu.

Eparchi'a Aradului, ce privesce la partile despre médián6pte dela fluviulu Muresiulu, scotiendu-se afara numai parochiele serbesci, si va paștrá intregu aceleasi margini, de care s'au bucuratu din vechime; éara in partea de médiadi a disulu fluviu puterea acelei'a se va mari si estinde. T6te parochiele romane adeva, care se afla s6u in viitoriu se voru aflá in cerculu protopresbiteratelu Hasiasiulu, Lipovei, Timisi6rei, Cianadiei, Chichindei mari si Bescshereeuulu se adnecta Eparchiei Aradului.

Care impartire si marginire, dupace se va face, poruncimu, se se tiena strinsu in viitoriu, pana candu s6u prin voi'a N6stra, s6u a Urmatoriloru Noștri se va hotari altfelu, mai departe demandamu, cá singularii ómeni de ritulu greco-orientalu si de natiunea romana, a caroru locuintia se afla in partile memorate adscrise Eparchiei Aradului, pe Episcopulu din Aradu, care pórtá acolo acum oficiulu episcopescu, s6u in puterea denumirei legitime si a confirmatiunei n6stre mai tardiu va portá acelu oficiu, se'lu recun6sca de alu loru Archiereu adeverau si se'i dea cuviint6sca ascultare in lucrurile, ce privescu la jurisdicțiunea bisericeasca a acelu'a.

Diplom'a imperat6sca

pentru nou infintiat'a Eparchia romana de relegea greco-orientala a Caransebesiulu din 8 Iuliu 1865.

Noi Franciscu Iosifu I. etc.

Miscati prin parint6sc'a dragoste catra gint'a roman6sca, credint6sca Bisericeii de ritulu greco-orientalu, Ne-amu induratu a implini prin benign'a N6stra resolutiune din 24 Decembre anulu Domnului 1865, umilitele rogari ale aceleiasi cá se se desfaca legatura, prin carea pana acum a fostu impreunata cu Metropoli'a din Carlovitiu, si incatu aceasi e supusa stapanirei N6stre in regatulu Nostru Ungari'a si in Marele Principatu Transilvani'a, se i se dea Metropolitu pro-

priu, — otarimu din necesitatea provenita de aci, cu privire la nóu'a stare a lucrurilor, pentru ingrijirea cuviint6sca a aceluor parochie, care in regatulu Nostru Ungari'a au fostu pana acum supuse jurisdicțiunei spirituale a Episcopiloru din Aradu, Timisi6r'a si Versietiu, prin aceasi susu memorat'a benigna resolutiune a N6stra din plenitudinea puterii N6stre si autoritatea suprema otarimu, cá parochiele acelea romane se se conc6rda ingrijirei a doi Inainte-statatori, dintre oari unulu dupa obiceiulu de pana acum si va avea scaunulu seu in Aradu, éara celelaltu in Caransebesiu.

Éara opidulu Caransebesiu, in care si in tempurile vechi a fostu Episcopia de ritulu greco-orientalu, otarimu a'lu orná de acum incolo cu scaunu si on6re de Episcopu, a carui Eparchia va cuprinde t6te parochiele romane, care se afla s6u in viitoriu se voru aflá in cerculu protopresbiteratelu Caransebesiulu, Mehadi6i, Lugosiulu, Fagetulu, Varadi6i s6u Oravitiei, Jebelulu, Versietiuulu, Palancei, Panciovei si Ciacovei.

Care impartire si marginire dupace se va face, poruncimu, se se tiena strinsa in viitoriu, pana candu s6u prin voi'a N6stra s6u a Urmatoriloru Noștri se va otari altfelu, mai departe demandamu, cá singularii ómeni de ritulu greco-orientalu si de natiunea romana, a caroru locuintia se afla in memoratele parti adscrise la Eparchi'a din Caransebesiu, pe Episcopulu din Caransebesiu, ori care in puterea denumirei legitime si a confirmatiunei N6stre va portá acolo oficiulu episcopescu, se'lu recun6sca de alu loru Archiereu adeverau si se'i dea cuviint6sca ascultare in lucrurile, ce privescu la jurisdicțiunea bisericeasca a acelu'a.

Éarasi darea capulu.

Decandu in Nr. 53 alu Gazetei din a. c. se aduse la cunoscintia publica modulu cu care s'a paralisatu legea din 24 Martiu 1865 scotienduse contributiunea capulu mai totu in sumele de mai nainte, de atunci veduramu si interpelatiunea facuta de catra mai multi deputati ardeleni si cativa din alte provincii in un'a din siedintiele din urma ale casei deputatiloru cu acelu scopu, cá fostulu ministru Plener se se dea sam'a de acea faptá a sa si a consiliariloru sei. Acea interpelatiune remase nerespunsá, pentruca intr'aceea senatulu imperialu fu inchisú, éara dn. Plener si consiliarii sei s'au retrasu la odihna. (Ajute Ddiu inca si la alti vreo doi ardeleni carii sierbescu mai de multu in acelu ministeriu, cá se se védia oatu mai cur6ndu aruncati in pensiune, ca de aceea sunt f6rte buni). Se vede ca ddni deputati carii au subscrisu interpelatiunea nu s'au luatú numai dupa scirile culese din diarie, ci s'au informatu acolo la fati'a loculu dupa date autentice, cumca intru adeveru ministrulu de finantia a fostu prea determinatu, cá elu in mani'a legii totusi se sc6tia din Ard6lu inca si pre an. 1865 intr6ga darea capulu. Si intru adeveru ca aceasi se si sc6te si asié se face pe voi'a partitei lui Herbst et Brestl, cu carii multi ardeleni simpatisá de minune, din cauza ca acei pangermanisti sunt multu mai buni de gura decatu toti cei 26 deputati ardeleni, ba tocma si decatu t6ta diet'a transilvana. Asié deci s'a intemplatú, ca de es. in unulu dintre cele cinci cercuri finantiale dintre carele pe 12 luni din an. 1864 in contributiunea capulu au esitu

	200.415 fl. v. a.
pe anulu 1865 inca se scotu	185.094 fl. „

Prin urmare numai cu	15.311 fl. „
mai pucinu decatu in an. trecutú.	

Ei, dara atatu inca totu nu e destulu, ci precum se spune s'ar fi mai propusu, cá in sum'a dării capulu se se sc6tia si din alte isv6ra ceea ce póte fi ca nu s'ar implini din aceea. Asié deci s'a propusu cá scadiamentulu ce s'ar arata se se acopere din alte fonduletie de ale tierii, precum aru fi de es. alu cultulu, alu comericiulu, alu celui provincialu s6u asié numitu de concurentia. Noi inse credemu ca Ddiu nu va lasa, cá acelu scadiamentu fictivu se se

mai copere din asemenea fonduri, nici că dreptului proprietatii se se dea o asemenea palma, nici că credința în sanțiența legilor se se șgudie și mai tare.

În an. 1863 anume îndată după ținerea congresului românesc din Sibiu și cu ocaziunea mergerii deputatilor la Viena în Maiu barbati ministeriali asigurara pe presiedintii archierei și pe capii ținuturilor, ca cea dinteia urmăre a intrării Transilvaniei în senatul imperial va fi desființarea totală a contribuțiilor capului, adică a „hara ciului.” Acei presiedinti și acei capi, cari credea ca această promisiune era cătu se pôte mai „corectă” (espresiunea unuia din ei), o facura cunoscută poporului cu ocaziunea alegerilor. Asemenea urmara încă și alți concurenți la scaune de deputati. Poporul îi apucă de parola și îndată în următoarea erna nu mai voi a plăti darea capului. Dn. Plener fu silitu a o scôte cu ajutorulu baionetelor ăscutóre, precum se va scôte și în anul acesta, deca cumva noul ministru de finantia cont. Larisch-Mönich nu va grabi a lua contra-mesuri și a restaura stim'a și vigórea legii, și deca însusi gubernulu provincialu nu'si va simți de a sa datorința a remustra în această cauză atatu de gretioasă, prin care bun'a credința a poporului este plesnita în fața. —

Nu amu uitatu noi cuvintele dlui br. Reichenstein, pe care acelasiu îndată după trecerea respectivei legi prin cas'a deputatilor le repetise de cateva ori în conversatiuni particulare cu deputati ardeleni: „Bine ca amu castigatu macar și atata,” dicea v.-cancelariulu, „eu nu vedu ce e dreptu în această lege vreo usiorare nemidilocita pentru locuitori, din cauza ca diet'a Transilvaniei mai curendu séu mai tardiu totu se va vedé fortiata a scôte acelea patru sute mii fiorini dela tiéra, ai adauge la fondulu provincialu, a'si imulti averea propria a tierii, a întreprinde o multime de imbunatatiri, pre oare altumintrea dela imperiu nu le va poté castiga séu niciodata, séu numai cu stîrbirea autonomiei sale etc.”

Fórte bine, noi amu incuviințiatu această tendința a baronului Reichenstein cu atatu mai vertosu, ca sunt multi ani, de candu noi deplangemu și tânguimu lips'a și saracia visteriei provinciale transilvane, cum și negrij'a și disordinea carei au caditu prada o parte a fondurilor ei, precum amu demonstratu și această încă în an. 1863 cu cifre. Ci tota această tréba se țienea strinsu de diet'a Transilvaniei, eara nu de ministeriulu finantielor imperiului, ci acesta trebuea se fia și se remana îndestulatu cu sùmele votate lui de catra corpulu legislativu și se se ferésoa a compromite legile și pre legislatori cu atatu mai vertosu, ca aiori nu avea locu nici faimosulu § 13. —

G. B.

Acceasi țiera și bogata și saraca *).

Pre candu publicámu atatu în erna anulului 1864 cătu și în cea de curendu trecuta date statistice comparative, cum și estrase din bugetulu imperiului și alu provinciilor într'unu siru lungu de articuli, insocindule și de unele reflexiuni, o spunemu curatu, ca nu prea credeam cumca scopulu ostelii nóstre va fi priceputu de catra acele clase a le locuitorilor, oatra care doriám că se fia adresate în prim'a linia. Ci: gutta cavat lapidem, non vi sed saepe cadendo. În cercurile sociale și în comunele în care cititorii foilor periodice nu'si pregeta a impartasi din ele cate ceva și necititorilor, a începutu a liouri cate unu picu de lumina, la care ómenii diarescu prapasti'a saraciei totale pe a carei margine se afla tiér'a. Asíe de es. cele siepte milióne fiorini, pe care poporul le arunca preste anu pentru vinarsu puturos și pentru tabacu, cum și miliónele pe care le daruimu altor tieri pe articuli de lúcsu nebunescu care ne corupu și ne stingu familiile, au începutu a pune pe unii la grija, eara pe alții îi rapescu la sudalmi, pe care nu ne da man'a că se le reproducemu aici. „Afurisitu se fia și vinarsulu, și tabaculu, și flécurile de mandrii; dara cum se pôte, că doua milióne de ómeni se prade atatea milióne pe asemenea ticalosii!” Asíe audiú strigandu pe nisoe ómeni înainte de această cu cateva septemani. Alții earasi nu'si credea simțurilor la ocea ce audia séu vedea și dá numai din capu, că și cum aru fi venit de alaltaeri în această tiéra. Earasi alții computá și calculá, câ hei dómne, ce ar' mai sci face ei cu banii în folosulu tierii, deca beutorii, fumatorii, berbanii și berbanelle aru contribui la fondulu provincialu numai a diecea parte din cea ce dau airea. Într'aceea nu trebue a se perde nicidecum din vedere, ca acestea sunt numai nesoe mici începuturi ale ou-

*) Acestu articulu se scrisese pre la Pasoi, credemu inse ca elu prinde locu și acum.

nóscerii de sine, ci ca din contra aceea pentru cari tóte acestea dascalituri de a le carturariloru sunt numai nuei în părete, totu mai facu încă unu numeru spaimantatoru. Góthe dice undeva, ca mintiun'a în lume se repetiesce de nenumerate ori, prin urmăre ca combatatorii mintiunii încă trebue se repetiesca adevéru de nenumerate ori. Schiller adevéresce ou adenca durere sufletésca, cumca ratacirile omenesci sunt mai periculóse decatu ghiarale leiloru și decatu colții furiosiloru tigrii. Invatiaturele evangheliei propagate tocma și în tóte dilele strabatu numai cu incetulu și cu nespusa anevointia, pentruca satan'a înarmatu cu tóte patimele cutrieratóre de peptulu omenescu calca pe urm'a lor, le amesteca neghina, le imprascia și le stirpesce. Asíe este în lumea morală, asíe este și în cea física.

Strabunii și restrabunii noștrii ne castigara în multe síróie de sange și ne conservara între cele mai oumplite pericole, suferinție și calamitati amara unu pamentu însestratu cu cele mai scumpe și mai frumóse daruri ale naturei, aeru curatu, ape bune și sanatóse, pamentu mai preste totu fructuosu, codrii minunati, vite domestice de totu soiulu, eara sinulu pamentului plinu de minerale. Și ce facemu noi cu această patria deoantata și de poetii poporului sub fermecatorulu nume de Elen'a cea frumósa!

Spirite alu adevéruului, tramite'mi în condeiu limb'agiulu lui Jeremia, pentrucá se pociu deplange dorerile patriei mele după cum merita aoelea!

Auditi fapte de ómeni și de crescini, că pana și alinarea fómiei celoru hamesiti și lesinati se se mesure cu cotulu nationalitatiloru și alu confesiuniloru! Priviti la parintésca îngrijire a aceloru conducatori ai poporului, cari tocma în Aprile arata, cumca cutare și cutare sate séu ținuturi de ómeni sunt lipsite pana și de bucate pentru semanatura. Uitate cum cea colo se bucura cumca cutare natiune va remané mai pucina la numeru, pentruca fiii și ficele ei sunt constrinse a parasi tiér'a și a emigra în strainatate. Auditi la planuri de colonisatiuni pe cotulu celoru departati. — Mergeti de-a lungulu liniei calei ferate ce este a se face, numerati pe lucratorii adusi din Boemi'a, Tirolu etc., numerati inse și pe romanii cari manoa numai odata pe di mamaliga cu cépa, cum și pe secuii cari emigra și pe proletarii din orasiele sasesci, comparati acesti doi numeri și apoi deca poteti, nu ve ooperiti faci'a de rusine. Ascultati pe proprietarii mari si midilocii — inse de se pôte fara că se ve cunósca, oatu de amaru se vaiera ei asupra lipsei de muncitori în momentele candu de pe Murasiulu de susu și din ținutulu Naseudului se latiescu faime prin diarie, ca ómenii moru de fómie. Cercetati cu de-ameruntulu precum facemu noi, pretiurile cele relative prea eftine ale toturor cerealeloru în piatile Brasiovu, Fagarasiu, Sibiu, S.-Sebesiu, A.-Carolina, Aiudu, Turd'a, Clusiu, Deesiu, S.-Reginu, M.-Osiorheiu, Kézdi-Osiorheiu, Brescu, apoi în Oradea, Lugosiu, cum și dincóce în Moldov'a și în Tiér'a romanésca, comparati-le cu cele din anii fómiei dela an. 1815 et 16, séu ce vorbescu eu asíe departe inapoi? cu cele dela 1863 din Ungari'a de diosu, apoi se strigamu totusi, ca în o parte a tierii estelipsa mare, ca amerintia fometea, ca copiii stau se sara pe pareti de fómie, ca inse mamele nu mai au nimicu ce se le dea de mancatu. De anu jura cu totii, ca fometea și tiphus de fómie se afla între noi, și totusi avendu cineva pretiurile cerealeloru și ale carnei dinaintea sa, nu se pôte că se ne dea credimentu.

Intrebati de starea societatii agronomice „unguresci,” (din Clusiu), deca ve place a o numi asíe, cum și acelei sasesci, deca voiti că și asíe ceva se aiba caracteru nationalu, aflati de pitic'a loru propasire și ve mai mirati apoi, ca o parte mare de pamentu bunu încă totu mai sta necultivat, eara locuitorii flaméndi uitanduse la elu că și evreii la pamentulu Canaanu, pre candu sciá se facea numai caramida pe sam'a altora și se 'si imbibe stomaculu ou cépa și cu aiu, după aceea mai diceti, deca ve lasa ougetulu, ca această tiéra asíe precum o avemu dela Ddiu este saraca și lipsita de product.

Frundiariti prin cele doua diarie unguresci din Clusiu, numerati preste anu multimea de articuli scrisi destulu de bine în ramur'a agriculturii și preste totu a economiei nationale, intrebati inse, cati insi citescu asemenea articuli și oati se îndémna a merge pe urmele lor; apoi mai diceti ca proprietarii cei mari și mai mari atragu și pre alti cu exemplulu lor?

(Va urmă)

Brasiovu 8 Augustu. Astadi pe la 9 óre resosi în mediuloculu nostru Ilustritatea S'a D. nou denumitu episcopu alu Caransebesiulu Ioane Popasu, fiendu intempinat.

din partea fostilor ei eparchiani si parochiani cu o primire demna si multa calduroasa. O multime de calesci precese de mai multe dieci de calareti esira inainte-i spre intempinare, si la Ghimbavu fu salutat atatu de catra preotime catu si de catra reprezentantiele besericeloru cu ouventari gratulatie, cumca meritele Il. S'ale, care le-a pus pe altariulu natiunii si alu bisericeii s'ale le vediura incununata prin increderea majestatica cu demnitatea de episcopu, care urma dupa merite-i ca umbra dupa corpu, urandui, ca cu activitatea cea dovedita in 28 de ani ai pastoriei s'ale in Brasiovu, se pota ferici turm'a, ce-i s'a incredintiatu, cu oelu mai bunu succesu dupa zelulu doveditu; si intre vivate de beneventare precedendu-i calaretii, intr'o trasura cu 6 cai, incungjurata de calareti in costumul nationalu, si urmatu de o multime de carete, fu primitu la intrarea in cetate cu bubuitulu piveloru. Dupa sosire indata mersera mai multe deputatiuni descoperindusi felicitariile si esprimendusi bucuri'a, ca fura norociti a venera in Il. S'a unu episcopu din vatr'a nascerii lor. — Unu conductu mare cu tortie rennoi beneventarea Ilustrului ospe pe la 9 ore ser'a, candu se inschimbara felicitariile cu multiamita cordiala. —

— Eri sera mistui foculu casionatu prin baiati cu aprindore unu siopronu si cu elu a arsu si o fetitia de 5 ani in suburbiulu de susu.

Abrudu 6 Augustu. Spre orientarea celor ce voiescu a lua parte la adunarea asociatiunei romane transilvane tienende in 15/27 a lunei curente aveti bonatate de a da locu in pretiuit'a foia a natiunei deplinei asigurari, ca din partea comitetului locale pana la timpulu hotaritu de adunare, induplecanduse puterile, se voru gata tote celea de lipsa pentru primirea ospetiloru, pe **care i asteptamu cu bratiile deschise**, si suntemu gata de ai corteni dupa puterile nostre. E dreptu, ca deca comitetulu alesu aru fi desvoltatu o activitate mai mare si mai altminte aru fi reusitu lucrulu, da si asia credemu, ca nu vomu remane de rusine.

Comitetulu nostru s'a indemnatu si face totu ce i sta prin potintia, si speramu, ca din cele remase indereptu se voru supleni. In interesulu adevurului fia disu, ca D. Ad. prot. G. dimpreuna cu D. parinte localu A. catu au pututu au facutu si pana acuma patrungi de speranti'a, ca voru fi norocosi de a intimpina pro multu doritulu archipastoriu si presiedinte alu asociatiunei. **Cativa cetatieni.**

Buciumu (Muntii apuseni) 19 Iuliu 1865. La pasagiulu din pretiots'a Gazeta Nr. 51 a. o. adica „ca din partea besericésca, se se introduca o astfelu de **Norma**, care se nu concéda pasirea la casatoria, fara atare testimoniu, ad. pana candu nu voru documenta miretieii cerut'a mesura de cunoscientie si pracs'a economica“, imi liau indresnéla a reflecta: precum ca din partea besericésca si pana acuma au esistatu niscari ordinatiuni opritorie de a se cununa miretieii inainte de a li se proba de catra concernentele preotu cununatoriu cunoscienti'a rogatiuniloru si precepteloru divine (decalogulu) (numai!), inse cu pociu resultatu din partea unoru si altoru miretieii, carii nu numai ca ne-cunoscatore de atensele rogatiuni si precepte, prin urmare si de cunoscientiele si pracs'a economica, ma inca ca invaloiti cu grele impedecaminte canonice si politice nepotinduse de catra concernentii parochii legalicesce oununa, in astfelu de casuri aceiasi miretieii séu se cununa clandestinu pe altinderea, séu nevroidu a fi astfelu cununati convietuescu in nelegiuire dupa placu, pana candu li se impare, si dupace impingu in lume vero cativa bastardi, urinduse intre sene, de sine si prin sine se despartiescu, — apoi pe calea preintreprinsa pasiescu la 2-a si 3-a casatoria clandestina, séu concubinatu spre publiculu scandalu, spre ruinarea moralitatii, spre decimarea statului conjugal si spre batjocur'a crescinetatii, fara a fi trasi la vero raspundere de catra respectivele jurisdictiuni mirenesci. — Deci eu ca preotu aflandu-me in neplacuta puse-tiune de a pipai insumi cu ochii mei mai multe atari nelegiuri si scandale imi vine a intreba: ore canonele, legile, ordinatiunile prea'nalte numai pentru aceea sunt facute ca se remana litere merte, unii altii cu nepasare batendusi jocu de densele? Si ore acestu reu, ce rode cumplitu la radecin'a moralitatii si a statului conjugal, nu s'ar poté cumva delatura? videant Patriae Patres, et Domini Officiales!!! —

Mai incolo ce se atinge de cel'altu pasagiu de sub același Nr. „Acesta mesura ar' scuti odata si pe directiuni si pe judi dela silirea parintiloru spre asi dá pruncii la scóla.“ Cu durere sum silitu a spune adevurulu: Cumca patriotii si totu odata conationalii nostri judi cercuali si comunali si fara atins'a mesura sunt

scutiti de greutatea scóleloru poporale prin propri'a lasetate, incatu domniele sale, macarca de catra Inaltulu Governu au impusa umeriloru sale datorinti'a strinsa de a sprigini in totu tipulu si modulu caus'a scolastica, totusi la recuisitionile inspectoriloru scolastici baremi de a sili pre parintii spre asi dá pruncii la scóla, nu se misca a face ceva, cu atatu mai pociu se interesésa mai incolo de aceea-si cauza. — Apoi in astfelu de apathia cum va poté institutiunea poporale prospera, deca amplotiiti politici nu intindu mana de ajutoriu preotimei intru inaintarea trebii scolastice si intru latirea culturai in poporu? — Fórte cu scopu ar' fi introducerea, dar' apoi si sustienerea rigorósa a acelei **norme**, care ar trebui pusa in vietia salutaria! —

Ei Domniloru respectivi! strainii de sub absolutismu de parte v'au intrecutu cu zelulu, cu energi'a si cu activitatea in privinti'a scóleloru poporale, ca-ce aceleasi scóle sub aceiasi straini redicate si in florite, sub Domniele vóstra devinira parte in stare deploravera parte in totale apunere! — Domniele vóstre deca voliti chiamarii-ve deplinu a raspunde: „A ce le a se cade a se le faoeti, si aceste se nu le lasati.“ (Mateiu cap. 22.) Si deca doriti binele si fericirea Israilului romanescu, ai carui filii ve numiti multi, altu zel, alta energia si alte prospecte de activitate desfasiurati intru luminarea aceluia-si, — prin carele se ve faceti demni de amórea si stim'a acelei natiuni, ce ve nutresce in sinulu seu, — si totu odata de reputatiunea Inaltului Regimu, ale caruia organe sunteti; — pentruca, deca undeva s'a poftitu, aici intru adevu se recere lucrare cu puteri unite: ca cultur'a poporale — uniculu mediulu de salute pentru natiunea nóstra se se pota inradecina si lati. „Concordia res parvae crescunt, discordia autem maximae dilabuntur,“ — „una mana spala pe alta, apoi ambe spala faci'a.“ Iosifu Ciura, par. gr. c. alu Buciumului.

Turd'a 2 Aug. n. Domnule Redactoru! In „Sionulu romanescu“ foia bisericesca care a inceputu a se publica in Vien'a, esi unu felu de statistica a scóleloru din dieces'a gr. oatolica a Armenopolei (Gherl'a)*). Credu ca deca asemenea conspecte s'ar publica din tote diecesele si archidiecesele, atunci ne amu poté castiga o icóna si mai vederósa a scóleloru romanesci de ambele confesiuni, eara pana atunoi mergemu si in acésta tréba orbecandu si nu mai scimu ce se credemu. Atata totusi pociu dice si eu, ca se afla multu mai pociu scóle decat se spunu a fi. Asié de esemplu eu inca am aflatu din fantana buna, ca intr'o comuna scóla e data in arenda in urmare incuviintarii consist. de dato 1 Maiu 1864 Nr. 335, ca la o comuna din protopopiatulu Ungurasiului scóla se afla prefacuta in grasdu de vaci, unde aflandu dn. consiliariu respectivu o vaca a dascalului si alt'a a evreului din satu si intrebandu despre acésta pe protopopu, acela'i respunde, ca elu nu scie nimicu de asemenea lucru, apoi inse a vediutu si ouviosi'a sa cu ochii sei. Intr'o comuna din comitatulu Albei de diosu parochulu dete scóla in arenda cu cate 1 fl. 35 cr. v. a. pe luna; eara candu dn. consiliariu ilu intrebà ea pentruce a facutu asié, santi'a sa il respunde: Ce se mai facu mariia-ta, ca sunt saracu, ia uitate ca lucru, carandu cu septeman'a intréga pétra cu carulu la jidanulu din satu, pentrucá se me mai pociu tiené din o di intr'alta, ca uitate Domnule consiliariu, mie nu mi s'a venitu nemicu din grati'a imperatésca (adica din cei 30 mii fl.?)

Acumu Domnule Redactoru mai judecati si Dv. cum va fi mai standu tréb'a scóleloru si pe airea, ca pre aici prin comitate este vai de ele.

G. Turdeanu.

UNGARIA. Mai multe diurnale scriu, cumca romanii din comitatulu Carasiului, anumitu din Lugosiu ar' fi tramisu o deputatiune la Vien'a la cancelariulu, cu petitiune, ca la stramutarea comitiloru supremi se se dè comitatului Carasiu unu romanu de chefu; inse cancelariu imputà neobservarea formalitatiloru si luà fórte reu petitiunea fiindu de ouprinsu politico-nationalu. Pentru aceea inse romanii nu voru odihni, ca au dreptu la asemeni pretensiuni, si cine le va denegá nu potu se fia de buna credintia.

Dualismu. Diurnalele maghiare totu mai dau lovituri caditului ministeriu si tienu, ca a sositu imperati'a dualismului, numai catu studiasa, cum s'aru poté carpi mai pe singuru si „Idók tanuja“ proiectésa, ca diet'a Ungariei si a Croatiei se se provóce deodata prin propositiuni regii a forma iu Pest'a o comisiune pentru restatorirea relatiuniloru Croatiei oatra Ungari'a; ér' pentru Transilvani'a se se adune ér' o con-

*) Nu numai acelea date statistice, ci si alti articuli din Sionulu romanescu Nr. 1 et 2, eara mai alesu despre sínóde merita cea mai deaprópe luare aminte. Red. —

ferintia la Belgradu din cate 10 barbati din fiacare nationalitate, care se face unu proiectu despre mesur'a autonomiei, ce ar' dori a si pastrá dupa o noua hotarire a uniunii, si ce drepturi ar' fi se se dè nationalitatiloru Ardélului, pentrucá in diet'a Pestei se se reintregésca corón'a Ungariei, si érase se se fipsese relatiunea catra cealalta parte a imperiului si modulu, cum se se pertractese cauzele comune ale imperiului prin comisiunile, ce se voru tramite de catra intregit'a dieta a Ungariei despre o parte si de catra sen. angustu dupa principiulu paritatii despre alta parte, si „Id. t.“ crede, ca acést'a modalitate va ajutá scopurile dualismului. — Noi inse credem, ca limb'a, midioloculu de a suprematise, va costa mare lupta si infricosiata scisiune, déca nu ne vomu reintóree póte la limb'a neutrala pentru toti. —

Novisimu. C. Mikó e chiamatu prin teleg. la Vien'a.

Ecs. S'a gubernatorulu Transilvaniei c. Crenneville a sositu dela bai in 7 in Sibiu, venindu pela Clusiu. —

„Concordi'a“ descopere, ca petitiunea de care se vorbesce sub rubric'a Ungari'a, n'ar' fi fapt'a barbatiloru romani conducatori, pentruca acestia si-ar' fi datu parol'a a se feri de verce influintiare si presiune facia cu sistem'a noua si cu portatorii ei. (?) — Noi inse neciodata nu suntemu de opiniune a lasa laptele pe gur'a vitielului, ca si asia ne descriu oolo susu, ca pe noi nu ne pré dóre capulu de drepturi politice nationali. — Dupa plóia caciula de ouie?! — Stramutarea e effluinti'a Maiestatii si va avé consistintia aperata. Viderint! —

Alecsandru Ioanu I. Cusa vasalulu Ungariei? Diarele unguresci din Pest'a ear' dupa acelea si cele nemtiesci de acolo folosinduse de ocaziunea trecerii Domnului Principatelor unite prin Ungari'a ii tienura, oum scimu acestuia o lectiune istorico-politica ce póte fi ca va interesa prea multu nunumai pre diarele din Bucuresci, eara mai alesu pe „Trompet'a Carpatiloru“, ci si pe oroitorii de acolo, de acea o mai improspetamu.

Adica diarele din Pest'a recomanda Domnului Cusa, cá Marii'asa trecendu prin Ungari'a se'si aduca bine aminte din istoria, cumca Principatele romanesci facu parte din corón'a Ungariei, ca inaintea regiloru Ungariei se pórtá si stégulu celu mare numitu alu Cumaniei mari, (adica vrea se dica alu Moldovei), ca Ungari'a nici s'a lapadatu vreodata de dreptulu seu de suzeranu preste Moldova si Tiér'a romanésca, nici ca 'lu va da pre acelasiu vreodata uitarii; pentruca de si Principatele n'au platitu niciodata tributulu la Ungari'a, pe Domnii loru inse 'iau intaritu, uneori si destronatu regii Ungariei; in cele din urma se ia Marii'a S'a Domnulu Alecsandru Ioanu I. Cusa prea bine aminte, ca Principatele romanesci aru poté fi multu mai sigure, mai indestulate si mai fericite sub protectiunea Ungariei, de catu sub a muscaliloru séu a turciloru.

Credemu ca tóti aceia carii au traitu vreodata in aerulu din Pest'a se voru convinge pre deplinu atatu de sinceritatea, catu si de bun'a vointia a foiloru politice din Pest'a, in catu nu voru avea trebuintia inca si de garanti'a nóstra pentru cá se dea crediementu la o provocare cá cea descrisa aici, provocare acést'a traditionala ce trece dela mosi si parinti la fii, nepoti si stranepoti si se manifestá la ocaziuni binevenite, asié, in catu de es. in an. 1839 unu barbatu ministerialu (ardelenu de nascere) numirea de Ungarovlachi'a inca mio esplicá si aducea cá unulu din cele mai tari argumente, ca Tiér'a romanésca este provintia a corónei unguresci, eara in Noembre 1848 unu advocatu faimosu, care apoi se facuse membru alu unui tribunalu de sange, asigurá pe on. profes. Penescu (carele pe atunci inca era unu mare filomagiaru, cá fi dn. Boliacu si dn. M. Eliadu); cumca intregitatea Ungariei nicidecum nu se póte intielege altfelu decatu numai pana la Gurile Dunarii si la marea négra.

Precandu scriemu acestea, eata ca o gazeta oficiósa din Berlinu voiesce o sci, cumca cért'a pentru Schleswig-Holstein se póte impaca numai la Dunarea de diosu, adica mai curatu pe romanésca: Austri'a se se retraga cu totulu dela marea nemtiésca, se lasc Schleswig-Holstein-Lauenburg in posesiunea Prusiei, eara ea spre despagubire se ia in posesiune Principatele romanesci impreuna cu pre toti boierii, arendasii, calugarii si bacanii *).

*) Déca va succede miscarea si resturnatur'a care o sperésa Bismark min. Prusiei in Principatele romare prin ajutorulu partiteloru boieriloru aspiranti la tronul. —

Dupa unele cá acestea pare ca amu fi curiosi cá se aflamu si vointi'a oeloralte siese poteri garante ale conventiunii din Parisu dela 1858.

Nr. 1/c. e.

1-3

Publicatiune.

Dupace in. r. gubernu ala tieei cu decretu din 4 Ioliu 1865 Nr. 15,508 a ordonatu, cá se se iè inainte alegerile intregit'orie pentru camer'a comerciala si industriaria in Brasiovu, si a si denumitu comisiunea electorala: din partea primariului acestei comisiuni electorale se facu urmatórele cunoscute:

Cidulele de alegere s'au tramisu din partea in. r. gubernu la inclit. deregatoria cu acea avisare, cá se comparese acestea bilete cu consemnatiunile loru despre cei indetoriti la contributiunea pe venituri, se le indreptese si se le completese si apoi in restempu de 14 dile se le espuna in publicu, cá spre scopulu reclamatiuniloru se se informese fiacine din ele, si se incunoscintiese despre acést'a cum se cade pe toti negotiatorii si industriarii.

Despre acést'a se incunoscintiasa toti negotiatorii si industriarii cu acea provocare, cá asemeni reclamatiuni in contra ciduleloru se le tramita in scrisu séu se le faca in persóna la inclit'a deregatorie competentá in terminulu dela 13—26 Augustu 1865 inchisivu, cu atatu mai vertosu, ca-ci reclamatiunile tramise mai tardiu nu se voru luá in considerare.

Brasiovu in 4 Augustu 1865.

Dela primariulu comisiunii electorale pentru camer'a comerciala si industriaria in Brasiovu.

Nr. 322 — 1865.

CONCURSU.

Pe urmatórele statii cantoreo-invatiatoresci devenite vacante din protopopiatulu Notiegului in diecesea romana-unita a Gherlei, comitatulu Solnocului de medioculu din Ungari'a prin acést'a se publica concursu:

I. Ched u, in care se afla urmatória solutiune: 1) 100 florini in v. a. 2) 40 mertie cucurudiu cu graantiulu. 3) 20 mertie grau curatu. 4) 6 stanjini lemne de focu. 5) Cortelu liberu si gradin'a scólei unu jugeru. Cu acestu postu se afla impreunatu si oficiulu cantorale.

II. Biusi'a, la care se afla anecsate: Horouatulu romanu si Ardazelulu, in care tóte laolalta se afla urmatória solutiune: 1) 90 florini in v. a. 2) 75 mertie cucurudiu cu graantiulu. 3) 12 mertie grau curatu. 4) 6 stanjini lemne de focu. 5) Cortelu liberu.

III. Benefalua in care se afla urmatória solutiune: 1) 60 florini in mon. conv. 2) 60 mertie mici cucurudiu cu graantiulu. 3) 3 mertie fasole cu graantiulu. 4) 12 cara de lemne de focu. 5) 25 ¤ sare. 6) 2 ¤ luminari. Cu acestu postu e impreunatu si oficiulu cantorale.

IV. Nadisiulu romanu, in care se afla urmatória solutiune: 1) 60 florini in v. a. 2) 60 mertie cereale 3) 3 stanjini lemne de focu. 4) 5 jugere pamentu aratoriu si gradin'a scólei. 5) Cortelu in una chilia sub unu acoperementu cu scól'a. Cu acestu postu e impreunatu si oficiulu cantorale.

V. Ciór'a, in care se afla urmatória solutiune: 1) 50 florini in v. a. 2) 50 mertie cucurudiu cu graantiulu. 3) 4 jugere 1120 st. □ pamentu de clasa I. 4) Cortelu liberu. Cu acestu postu e impreunatu si oficiulu cantorale.

Care concursu cu acelu adausu, se publica ca respectivii concurenti pe 18 Augustu a. c. st. n. se 'si tramita séu in persóna su se aduca la subscribulu suplicele s'ale prevediute cu testimoniile preparandiale séu scolare, si carii au mai functionatu undeva ca invetiatori — cu atestate dela concernintii Domni protopopi in acaroru trapte au fostu, comprobátore de abilitatea desfasiurata si de portarea morale si politica a loru, precum si de deplina cunoscintia a cantariloru, ritului si tipiculu cantoreo-besericescu.

Napradea 31 Ioliu 1865.

Georgiu Stanciu m. p.,
protopop. rom.-unitu alu traptului Notiegului si
inspectóre scolaru traptuala.

Cursurile la bursa in 5. Aug. 1865 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 23 cr. v.
Augsburg	—	—	108 „ 25 „
London	—	—	110 „ 30 „
Imprumutulu nationalu	—	—	73 „ 85 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	68 „ 95 „
Actiile bancului	—	—	781 „ — „
„ creditului	—	—	173 „ 50 „

Obligatiile desarcinarii pamentului in 6. Aug. 1865:

Bani 68.— — Marfa 69.—

Redactoru respundietoru

JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui

JOANNE GÖTT.

Ecsemplare se afla din pucine tiparite fórté multe. Se pausamu ???